

BRAINPORT MONITOR 2015 - SAMENVATTING

BRAINPORT WEET GROEI TE VERSNELLEN

INLEIDING

De Brainport Monitor 2015 laat de economische ontwikkeling en de concurrentiepositie van Brainport Regio Eindhoven zien. Inmiddels verschijnt de Brainport Monitor al acht jaar op rij.

Het herstel van de economie zet door in Brainport Regio Eindhoven, zo blijkt uit de Brainport Monitor 2015. Sterker nog, de regio weet beter te profiteren van de aantrekkende economie dan de rest van Nederland. Met een economische groei van 2,1% in 2014, tegenover een gemiddelde groei van 0,9%, behoort Brainport tot de snelst groeiende regio's. De groei is te danken aan de hightech en maakindustrie waarin de regio van oudsher sterk is. Zo **nam de industriële export toe met 5% naar €14 mld**; meer dan nationaal. Gezamenlijk **hielden de top R&D bedrijven hun investeringen in 2014 op peil** (samen € 2,0 mld); terwijl dat de bedrijven in de rest van het land niet lukte. Ook laten cijfers zien dat Brainport bedrijven **43% van hun omzet halen uit de verkoop van nieuwe producten**. Daarmee zijn deze bedrijven succesvoller in innovatie dan bedrijven in o.a. Amsterdam en Rotterdam. Ook is de regio aantrekkelijk; in 2014 kwamen er zowel vanuit het buitenland als binnen Nederland wederom meer mensen hier wonen dan dat er vertrokken.

Aandacht blijft nodig voor de arbeidsmarkt; de werkloosheid en het aantal vacatures namen in 2014 toe. Er gingen in de regio ruim 7.000 banen verloren, ofwel 1,8%. Dat waren er relatief iets meer dan gemiddeld in Nederland (-1,1%). De sectoren transport/ communicatie, zakelijke dienstverlening en industrie krompen het meest. Niet de hoogwaardige sector hightech, daarbinnen bleef het aantal nagenoeg gelijk. In de sector design groeide het aantal banen bovengemiddeld.

De regionale economie heeft veerkracht laten zien, want tijdens de krimp in 2012 en 2013 wist de conjunctuurgevoelige regio op het Nederlands niveau te blijven. Vooral 2012 was een moeizaam jaar, de industriële export en aantal hightech banen liepen toen terug. Cijfers laten nu zien dat Brainport **de weg uit de crisis te pakken heeft en een economische versnelling inzet**.

Meer informatie over de cijfers staat op de laatste pagina van deze samenvatting. De volledige Brainport Monitor is hier te downloaden: www.brainport.nl/strategie/feiten-en-cijfers.

ALGEMEEN

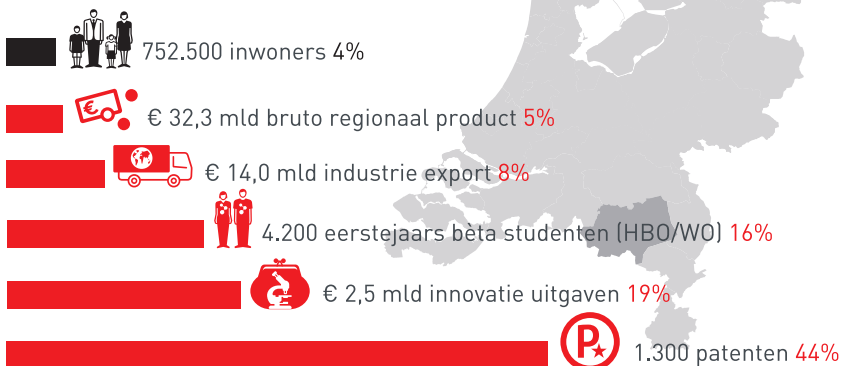

- Nederland is een innovatief en competitief sterk land
- Brabant en Utrecht lopen in Nederland voorop op het gebied van innovatie
- Brainport profiteert van de toenemende wereldhandel

In 2013 behoudt Nederland haar internationale sterke positie op het gebied van innovatie en competitiviteit op diverse ranglijsten. Nederland is een geavanceerd land waarvan de wetenschappelijke output en de innovatiecapaciteit behoren tot de top van de wereld (INSEAD). De flexibiliteit van de arbeidsmarkt en het financiële systeem blijven nog wel punten van aandacht (WEF). Binnen Nederland lopen de provincies Noord-Brabant en Utrecht duidelijk voorop qua innovatie (EC).

Brainport behoort tot de top van de Nederlandse regio's en **Brainport groeit naar verwachting economisch ook in 2015 bovengemiddeld**. De exporterende sectoren zoals industrie, groothandel en transport zijn hiervoor een belangrijke stimulans. Met name de transportmiddelen- en elektrotechnische industrie groeit (ING). Na de crisisdip zullen bestedingen en investeringen verder toenemen en ook het consumentenvertrouwen (ING, EIM). In op het binnenland gerichte sectoren kan 'winstloze groei' ontstaan vanwege de huidige overcapaciteit (ABN).

BRAINPORT AANDEEL NEDERLANDSE CONCURRENTIEKRACHT

BUSINESS

① Tijdens de krimp in 2012 en 2013 heeft de regionale economie, gevoelig voor economische conjunctuur vanwege de sterke hightech sector, veerkracht getoond. De machine-industrie is hierachter de drijvende kracht, volgens CBS. ② De industriële export uit de Brainport regio nam in 2014 sterker toe dan nationaal naar €14 mld (7,8% van het Nederlands totaal). De metaal- en voedingsmiddelenindustrie zijn bepalend voor deze groei. ③ Snelgroeiende bedrijven zijn belangrijke aanjagers van de economie. Als aandeel van het totaal aantal bedrijven telt de regio er meer dan gemiddeld in Nederland. ④ In de regio gingen in 2014 voor het tweede jaar op rij banen verloren; ruim 7.000 dit keer. Slechts een klein deel daarvan kwam uit de hightech; en daarbinnen ontstaan juist meer ontwikkelbanen en minder werk in ICT en machines.

- Export van maakindustrie zorgt voor omzetgroei
- Brainport kan als spil van de Nederlandse economie fungeren door crossovers, slimme samenwerking, hoogopgeleide ZP-ers en veel ICT-activiteit

De omzetgroei in Nederland kwam in 2014 voornamelijk uit export van de maakindustrie. Duitsland is verreweg ons belangrijkste exportland en herberekende exportcijfers laten zien dat we meer zaken doen met Rusland en China. Van de Nederlandse toegevoegde waarde gaat 38% naar het buitenland (ING).

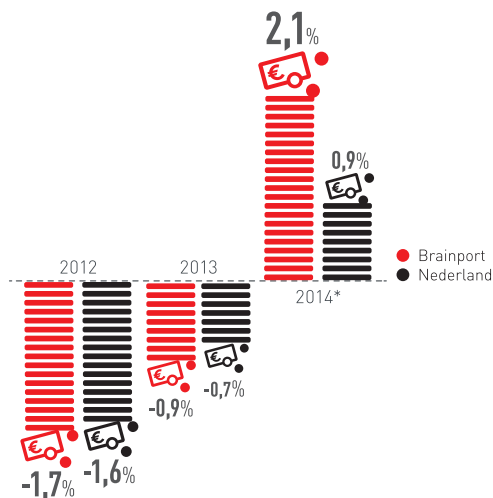
Nederland is een Europese kanshebber om de 'digital age' succesvol te benutten, vanwege de moderne en innovatieve mindset (Roland Berger). **Door digitalisering zullen waardenketens verder fragmenteren, nieuwe businessmodellen ontstaan en bedrijven kleiner en flexibeler opereren. Platformen op het snijvlak van meerdere sectoren brengen innovaties in versnelling en zorgen voor nieuwe marktkansen** (Rathenau). Brainport Regio Eindhoven kan vanwege de slimme samenwerkingsverbanden en crossovers als een spil fungeren voor de Nederlandse economie (Oudshoorn, ING).

Het aantal ondernemers in Nederland daalde in 2013. Daarentegen verdubbelde het aantal studenten (2012-2014) dat tijdens hun studie een bedrijf runt (ECE). **Om innovatieve bedrijven te laten groeien, is maatwerk en een ecosysteem nodig.** Ondernemers kunnen veel van elkaar leren en starters moeten op het juiste moment hulp of financiering krijgen (Kauffman). **Bedrijven zoeken vaker naar een mix van financieringsvormen: vreemd én eigen vermogen.** Van crowdfunding wordt beperkt gebruik gemaakt (TNS/NIPO). Durfkapitalisten hebben het meest vertrouwen in de kapitaalarme sectoren als 'cloud computing' en weinig in halfgeleiders en hardware (Deloitte).

①

REGIONALE ECONOMIE IS VEERKRACHTIGER

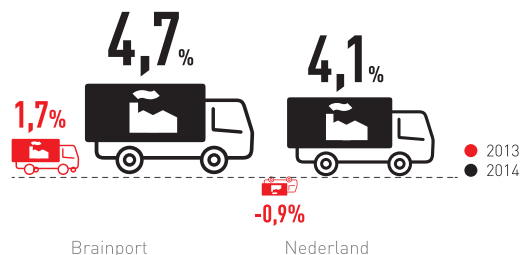
ECONOMISCHE GROEI VOLUMEMUTATIES

②

INDUSTRIËLE BRAINPORT-EXPORT GROEIT HARDER DAN NATIONAAL

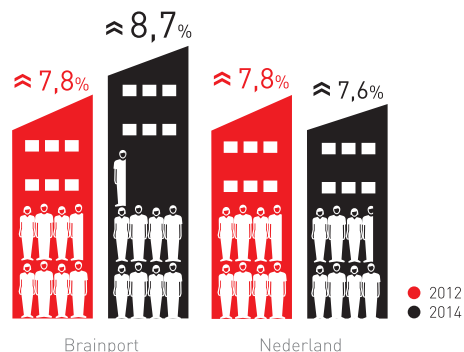
JAARLIJKSE GROEI INDUSTRIE EXPORT

③

RELATIEF MEER SNEL GROEIENDE BEDRIJVEN

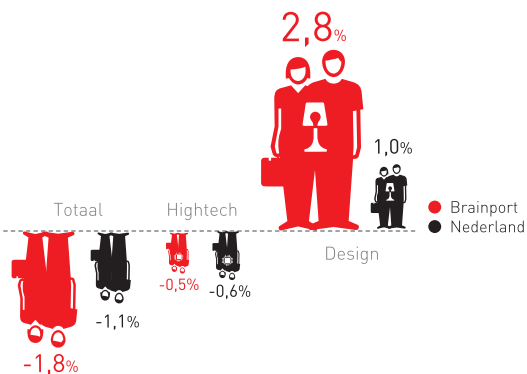
SNELLE GROEIERS ALS % VESTIGINGEN 50+ FTE

④

REGIONAAL BANENVERLIES BINNEN HIGHTECH BEPERKT

% GROEI AANTAL BANEN 2014

PEOPLE

① Ondanks dat de werkloosheid in Brainport al jaren onder het Nederlandse gemiddelde ligt en de economische groei boven het Nederlandse gemiddelde ligt, blijft de lichte groei van de werkloosheid zorgelijk. De vraag is of we dit moeten duiden als 'jobless growth'. Dit zullen we de komende periode verder analyseren.

② Het percentage hoger opgeleiden blijft stijgen en - met name in 2014 - harder dan landelijk. Inmiddels is meer dan een derde van de beroepsbevolking hoger opgeleid. Die beroepsbevolking telt in de regio inmiddels 399.000 mensen. ③ De regio telde dit schooljaar 9% meer eerstejaars techniekstudenten. Op bijna alle opleidingsniveaus, waaronder WO-bachelor en dit jaar ook weer MBO, kwamen er leerlingen bij. ④ De regio is aantrekkelijk om naar toe te verhuizen. Al vijf jaar op rij stijgt het binnenlands migratiesaldo. Ook vanuit het buitenland komen er steeds meer mensen in de regio wonen.

- Voor specifieke technische beroepen zullen er in Brainport tekorten blijven
- Werknemers moeten zich doorlopend bijscholen en er is steeds meer vraag naar ICT'ers en technici

De situatie op de arbeidsmarkt is nog steeds zorgelijk, maar door de aantrekkende economie is de verwachting dat het aantal banen in Brainport Regio Eindhoven iets (0,6%) zal stijgen (UWV). Er blijft sprake van een mismatch. Veel werkzoekenden zijn laagopgeleid, terwijl technische bedrijven steeds vaker personeel op MBO 4+ vragen.

Er zullen in Brainport waarschijnlijk tekorten blijven voor hele specifieke technische beroepen (UWV).

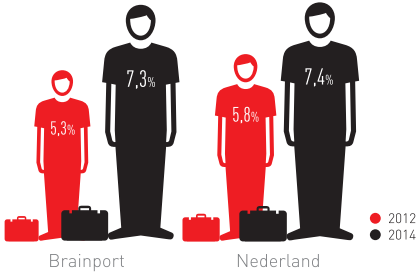
Technologische vooruitgang, toegenomen complexiteit en de 'digital age' zorgen ervoor dat er meer technici en ICT'ers nodig zijn met steeds andere en complexere competenties (McKinsey, Dialogic). Dit zorgt voor banenverlies van middelbaar opgeleiden; het vraagt onderwijs dat zich doorlopend vernieuwt en werknemers die zich blijven bijscholen (TNO&HCSS).

Sinds 2007 is het aantal kenniswerkers in Brabant en Limburg verdrievoudigd tot 13.000. Met name het aantal mensen uit Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk nam toe (Decisio). Internationale kenniswerkers kiezen Nederland vanwege werk of studie en de mogelijkheid om te wonen in een suburbane omgeving (UvA). De kenniswerkers die kiezen voor Brainport hebben de minst stedelijke woonvoorkeuren.

①

WERKLOOSHEID GROEIT MAAR LIGT ONDER NEDERLANDS GEMIDDELDE

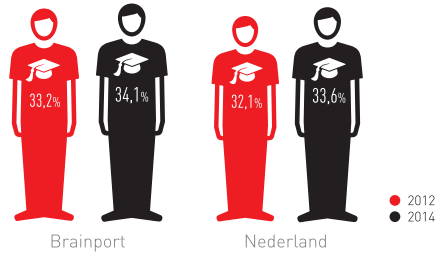
WERKLOOSHEID (% BEROEPSBEVOLKING)

②

MEER DAN EEN DERDE VAN DE BEROEPSBEVOLKING IS HOGER OPGELEID

HOGER OPGELEIDEN (% BEROEPSBEVOLKING)

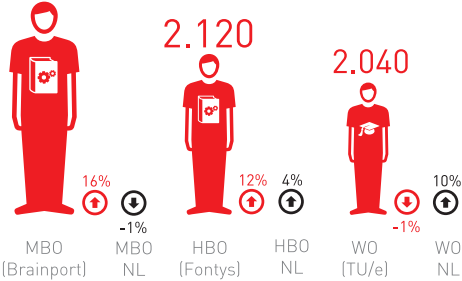

③

FORSE TOENAME TECHNIEKSTUDENTEN

EERSTEJAARS TECHNIEKSTUDENTEN 2013-2014, GROEI TEN OPZICHTE VAN JAAR EERDER

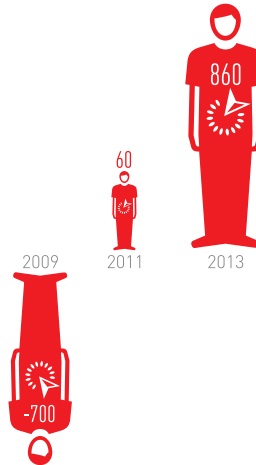
2.850

④

STEEDS MEER NEDERLANDERS KOMEN IN BRAINPORT WONEN

NETTO AANTAL VERHUISDE PERSONEN BINNEN NL

TECHNOLOGY

① Bedrijven in deze regio investeren veruit het meest in innovatie; ze zijn goed voor 19% van het Nederlandse totaal (€13,3 miljard). ② Bedrijven uit de regio domineren ook in 2014 de lijst met grootste R&D investeerders. En hoewel de totale uitgaven van de top 30 bedrijven daalden, bleven die van Brainport bedrijven op peil. ③ Op het gebied van patenten staat Brainport al jaren aan de top van Europa. Het laatste jaar wordt de voorsprong alleen maar groter, omdat het aantal patenten in andere topregio's afneemt. ④ Met 43% van de omzet die Brainport bedrijven halen uit de verkoop van producten die nieuw voor de markt of het bedrijf zijn, weten bedrijven hier meer geld uit innovatie te halen dan bedrijven in bijvoorbeeld Flevoland, Arnhem/Nijmegen en Amsterdam.

- Iedere euro private R&D levert het Bruto Nationaal Product € 2,30 op
- Steeds meer bedrijven werken samen om tot innovatie te komen
- Brainport is de grootste innovatie hotspot van nationaal belang

Investerings in innovatie door het bedrijfsleven resulteren in economische groei: **iedere euro in private R&D levert (met een vertraging van 1-2 jaar) een verhoging van het BNP met €2,30 (TNO)**. Toch lopen de investeringen in Europa achter bij die van de rest van de wereld. En die van Nederland blijven achter vergeleken bij andere Europese landen (EC). De overheidsinvesteringen in R&D dalen in de periode 2012-2018 vanaf 2013, zowel absoluut als relatief (van 0,78% in 2012 naar 0,65% in 2018) (Rathenau).

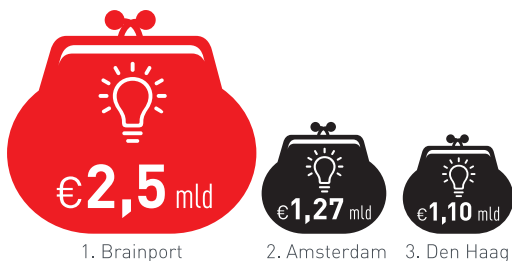
Met het topsectorenbeleid wordt samenwerking bij innovatie tussen bedrijven en met kennis- en onderwijsinstellingen gestimuleerd. **Van de topsectorbedrijven werkt 48% samen bij innovatie, tegenover 34% een jaar eerder** (Panteia). Toegang tot kennis is voor hen de belangrijkste reden. Ze waarderen de samenwerking met een rapportcijfer 7,7.

Onderzoek laat zien dat de Rijksoverheid er goed aan doet om hotspots van nationaal belang aan te merken om zo de prestaties van geografische, innovatieve netwerken en daarmee van bedrijven en kennisinstellingen te verbeteren. **Brainport is de meest omvangrijke 'engineering hotspot' en is gebaat bij meer openheid en marktontwikkeling (AWTI)**.

①

BRAINPORT NATIONALE TOPPER OP PRIVATE INNOVATIE UITGAVEN

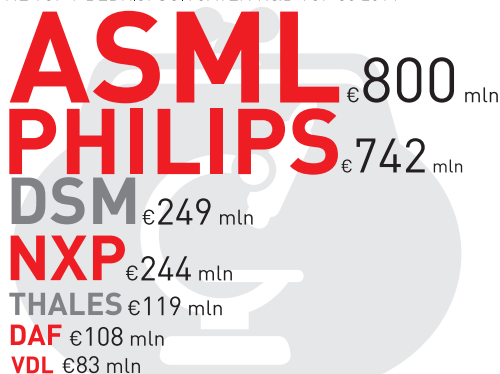
NL TOP 3 REGIOS PRIVATE INNOVATIE UITGAVEN
IN MLD EURO €, 2012

②

REGIO DOMINEERT DE R&D TOP

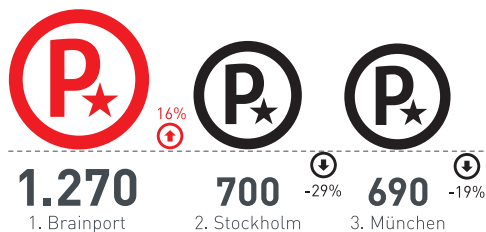
NL TOP 7 BEDRIJFSUITGAVEN R&D TOP 30 2014

③

VERREWEG DE MEESTE PATENTEN EN AANTAL STIJGT

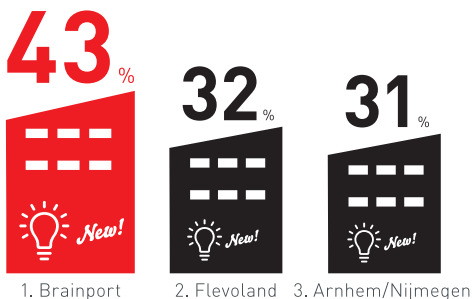
AANGEVRAAGDE EPO-PATENTEN EN % GROEI, 2011

④

BRAINPORT BEDRIJVEN EFFECTIEVER MET INNOVATIE

NL TOP 3 REGIOS % OMZET UIT DE VERKOOP VAN PRODUCTEN NIEUW VOOR MARKT/BEDRIJF, 2010

BASICS

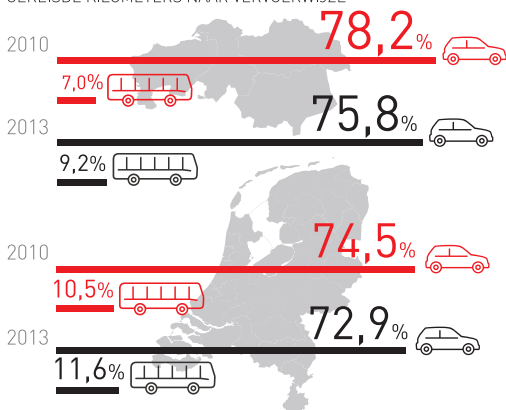

① Inwoners van Noord-Brabant legden in 2013 samen 31,4 miljard kilometer af; 16% van alle kilometers die mensen in Nederland samen aflegden. Hoewel Brabanders het OV meer gebruiken dan drie jaar eerder, ligt het nog niet op het Nederlands gemiddelde. ② Het aantal passagiers op Eindhoven Airport is opvallend gegroeid. Door de stijging van 15% van in 2014 kwam Eindhoven Airport voor het eerst in de top 100 van aantrekkelijkste luchthavens van Europa (op plaats 100).

①

BRABANDERS ZIJN MEER GEBRUIK GAAN MAKEN VAN OV EN MINDER VAN DE AUTO

GEREISDE KILOMETERS NAAR VERVOERWIJZE

②

EINDHOVEN AIRPORT IN TOP 100 AANTREKKELIJKSTE LUCHTHAVENS

AANTAL PASSAGIERS

- De agglomeratiekracht van Brainport kan worden vergroot door snelle verbindingen met complementaire voorzieningen van andere steden
- Fysieke nabijheid en vertrouwen van belang voor interacties in een kennisregio

Nederlandse steden zijn te klein om economisch optimaal te presteren. Met hoogwaardige, snelle verbindingen kan de agglomeratiekracht voor voorzieningen worden vergroot en de complementariteit beter worden benut: 'borrowed size' en 'borrowed quality' (RLI). Maar voor een kennisregio zoals Brainport is fysieke nabijheid en interactie op basis van vertrouwen wel van belang. Onderzoek onderstreept dat **bedrijven in de hightech maakindustrie zich graag vestigen nabij een stedelijke omgeving met een vliegveld en een internationaal treinstation (PBL).**

SPECIAL: KENNISMANAGEMENT

Kennismanagement is het verzamelen, duiden, delen en toepassen van kennis. De Brainport Monitor besteedt hier dit jaar speciale aandacht aan omdat de behoefte aan gedeelde inzicht en intelligentie en de beschikbaarheid van data steeds groter wordt. **Health coöperatie Slimmer Leven 2020 is een goed functionerende 'kennisunit' in de Brainport regio.** Gericht op technologische innovaties in de zorg, biedt ze haar 70 leden een stip op de horizon en een platform waarvandaan concrete projecten en kenniskringen ontstaan. Het figuur hieronder laat zien hoe Slimmer Leven invulling geeft aan de vijf processtappen van de Kennismanagement Value Chain ontworpen door Mathieu Weggeman (2010).

“Kennisdeling is het bestaansrecht van Slimmer Leven, dus daar moet je voortdurend energie in steken.”

VIJF LESSEN VOOR ANDERE KENNISUNITS:

1. Maak inzichtelijk op welk niveau (concreet/ generiek) welke data van belang is
2. Werk vraag gestuurd
3. Stimuleer actieve kennisontwikkeling onder leden
4. Creëer lerend vermogen waar partners voordeel van zien
5. Maak gebruik van gratis data

OVER DE BRAINPORT MONITOR

De Brainport Monitor geeft met 30 macro-economische statistische indicatoren en een analyse van 70 onderzoeksrapporten een samenhangend beeld van het regionale ecosysteem. De indeling is gemaakt in de domeinen People, Technology, Business en Basics. Daarnaast is er dit jaar in de special extra aandacht voor kennismanagement.

statistieken

rapporten

De beschikbaarheid van kwalitatieve cijfers varieert. Een aantal statistieken loopt één of twee jaar achter. Wanneer er geen cijfers op het niveau van Brainport (Zuidoost-Brabant) beschikbaar zijn, is gekeken naar de provincie Noord-Brabant. Dit jaar zijn door aangepaste methoden op een aantal indicatoren nieuwe cijfers beschikbaar gekomen, zoals economische groei, omzet uit innovatie, private innovatie uitgaven en vacatures.

COLOFON

Redactie: Brainport Development NV

Bronnen: CBS, CBS CIS, NOWT, EIM, Eurostat, LISA, UWV, WT1z

Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is gebruik gemaakt van diverse bronnen en informatie die door vele organisaties is verstrekt. Brainport Development NV kan echter niet de juistheid of nauwkeurigheid van de in deze uitgave voorkomende gegevens, informatie of meningen, noch met betrekking tot de geschiktheid daarvan voor enig doel, enige situatie of enige toepassing garanderen. Brainport Development NV is dan ook niet aansprakelijk voor eventuele schade, verliezen of andere gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave voorkomende gegevens, informatie of meningen.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. © Brainport Development NV, 2015

Brainport Development NV

Emmasingel 11

Postbus 2181

5600 CD Eindhoven

040 751 24 24

info@brainportdevelopment.nl

www.brainportdevelopment.nl